

debitorem usque ad executionem urgere. Ex quo confirmatio, si cui ex venditione sub hasta.

habet P. Molina Disp. 754. vbi licet propter graue detrimentum, quod ad impotentiam reducitur, existimet debitorem excusari a reddendo debito; addit tamen creditorem sine peccato posse eundem urgere, vsque ad executionem faciendam, & venditionem bonorum sub hasta, in quo venditionis genere grauia debitoribus detrimenta congeruntur. Cum ergo executione vtentes non peccent; signum est sic inter Mercatores in vsu haberi, vt excusationes inculpabilis moræ non admittantur; etiam quando adeo rigido medio solutio est debitorum vrgenda. Quia scilicet in eo communis causa vertitur, dum qui executione vexantur, debitores etiam suos possunt executione vexare. In casu autem impotentia non est mirum, si obligatio in conscientia foro non sit. Quod secus accidit in eo, de quo agimus, in quo impotentia non est, licet grauamen aliquod addit: vnde satis est rationi conforme Mercatores eo modo contrahere, & ita obligationem iustitiae ex non adimplerione resultare. Est ergo vtrumque probabile, & de Hydrargyro satis. In fine addendum quod post hæc scripta comperi, custodiæ Minarum præpositos metallum occultè extrahere, & vt possunt vendere: quod aliqui ex eo iustificænt, quia tacitus consensus Minerariorum est, ex quo omnis cessat difficultas. Vnde consulendus vsus. Quod si in bona fide sint, nihil mouendum, quia succedet alia, & cum eâ peccatorum copia. Vide Titul. 1. num. 124.

CAPVT VI.

De contractu circa Indos pro Mineris assignatos.

Praxis circa Indos minus toleranda ex auaritia pte.

67 Via de Indis Metallariis notanda quædam occurrunt, & de iis præsertim qui in Minerâ sat celebri ar- genti viui laborant, post contractus circa illud operæ pretium erit discussionem istam subiiciamus: solet namque circa Indos, qui ex diuersis Prouincijs ad metalla effodienda designati sunt, contractus talis exerceri, vt ij quibus illi dantur, non Indos, sed pecuniam pro eisdem accipiant, & certum stat vt non pretium habent, iuxta Prouinciarum distantiam: ita vt pro quolibet capite quinquaginta argenti pondera, siue octiregales quandoque accipiant, pro bimestri, & multoties amplius; & plerumque accidere, vt personaliter euntis prohibeantur, & deterreantur, effregenturque; testis est D. Escalona in Gazophylaeo Libr. 1. pag. 45. vt sit occasio mittendi iudicem à Governatore, qui per Prætores Prouinciarum faciat eos, qui ex assignatis defunt, pecuniâ compensari, iuxta taxationem dictam, aut fortè maiorem.

Per rescripta Regia damna.

68 In quo quidem adeo aperta iniustitia est, vt nequeat contractus talis in quaestionem reuocari. Id quod Philippus Tertius Rex noster suo Regio rescripto Anni 1620. die 15. Iulij, quod integrum proponit citatus D. Escalona pag. 44. his est verbis protestatus, de Indis agens Potosini montis Minerariis assignatis. Que mas de la tercia parte de los Indios, que estan repartidos para la labor

de las minas del dicho Exexo, de tan de subir à trabajar à ellas porque los Mineros, à quien estan repartidos, los releuan de ello, por cobrar siete pesos de à ocho reales cada semana por cada Indio de los que se quedan, diciendo que con esta plata alquilan otros Indios que trabajen; y que aunque es verdad que algunos lo hacen, los mas en general sequeñuan con la plata, y no llenan quien trabaje en lugar de los Indios: lo qual demas de ser cosa que ni en consciencia, ni en Iusticia se debia permitir, era ocasion para que los dichos quintos ayara venido en tanta disminucion. &c. Pro quo & alia videnda apud Dom. Solorzanum Tom. 2. Lib. 1. Cap. 17. num. 10. & seqq. & in Politicâ Lib. 2. Cap. 18. §. La segunda & seqq. vbi rescripta alia refert, & grauitatem peccati cum restitutionis obligatione perpendit, addens nûdinationem aliam Indorum, dicit, qd iij, qui eos ad Minerarum laborem accipiunt, alijs vendunt iusto pretiû in Regia iam schedula præmissum. In quâ tamen compensatio pretij videtur approbari, si is, qui pro aliquo pretium accipit, substituat alium, cum tamen in acceptione pretij dicti suafit etiam difficultas.

Quando compensatio videtur approbari.

69 Et quidem quando Indi à labore prohibentur, & vt non veniant accurratur, pretio eorumdem accepto, restituendum illud Indis eisdem, omnino exploratum est: quia sic pretium dictum imbutans, nullum habet titulum ad illius acceptione. Si aliquis enim esse potest, ille profecto, qui ex assignatione resultat, pro labore in Mineris exhibendo, & sibi vili futuro: atqui labor cessat: ergo & cessat titulus. Neque ab Indis compensatio aliqua exigi potest, per quos non stat laboris huiusce defectus, cum venire, aut redire inuitis accidat, & est iuris regula manifesta; quod: cum non stat per eum, ad quem pertinet; quo minus conditio impleatur: haberi perinde, ac si impleta fuisset 66. in 6. Regi autem ob defraudationem quintonum non deberi restitutionem aliquam, videtur ex citato rescripto probari, dum ait: lo qual de mas de ser cosa que ni en consciencia, ni en Iusticia se debia permitir, era ocasion para que los dichos quintos &c. Vbi quod ad quintonos attinet, non ad obligationem iustitiae refertur, & ita neque obligatio restitutionis inde videtur resultare.

Restitutio nis obligatio quando manifesta ob impedimentos malicia de Indos.

Cap. Cum non stat, de reg. iur.

Regi faciendam ostendatur.

70 Nihilominus id non videtur posse negari, quia Indi sub eâ conditione traduntur; & licet dici possit quintonum obligationem aliquantulum minuendam, quia expensæ maiores iam sunt, & Mineræ tenuia emolumenta suppeditent, quod tamen Rex absolute iuribus istis defraudari tutâ conscientia queat, minime potest sustineri. Qui ergo in causa est vt illis priuetur, ad restituendum iuxta prudentis arbitrii obligatur. Neque Regium rescriptum obligationem in hoc iustitiae negauit, sed ea generaliter assera, magnum illud Regij patrimoniij detrimentum expressit, in quo constat alijs iustitiam violari. Quemadmodum neque in prædictâ quintonum expressione obligatio conscientia adiecta est, de quâ præmissum. Que ni en consciencia. Et tamen negari nequit quin grauamen aliquod conscientia sit, quia fides Regi præstita violatur, bono communi præiudicium inferitur, & causa est vt Regij vasalli plus impositionibus grauentur, dum magnum illud quintonum subsidium deficit, & pariter massa integra, ex quâ illa extrahuntur, pro communi bono summopere valitura.

Compensatio praxi recepta multorum minus compensatur.

71 Iam quod difficile dicebamus, scilicet pretium pro Indis accipere, quos ex assignatione deesse contingit, ex eo suadet, quia Indus non debet dare nisi quantum labor eius æstimatur; cum ergo multo minoris æstimetur iuxta Regiam taxationem, iniquum videtur adeo excessiuum pretium reportare. De quo dixi Titulo 1. num. 135. & seqq. Nec dici potest eos pretium libenter offerre, & scienti, ac volenti non fieri iniuriam: quia in eo Indi suam redimunt vexationem; eorum ad instar, qui ob necessitatem vsuras soluiunt: vnde non est verum scientes, & volentes esse, eo voluntatis gradu, qui ad huiusmodi sufficiat: est enim voluntarium mixtum, vt communitur Doctores dicunt. Et quis non videat inhumanum esse Indum laborem suum diurnum pondere argenteo redimere, & summam ingentem pro diebus pluribus suæ obligationis accrescere, cuius vnuerſum peculium vix ad illam soluendam satis esse queat?

Circa quæ aliqua obseruatione digna proponuntur.

72 Verum hæc erit qui audiat quispiam, sed qui exaudiat nullus, cum præsertim citata schedula circa hoc nullum iniicere scrupulum videatur. Erit tamen tunc indubitabilis restitutionis obligatio, quando sic soluentibus Indis, inueniuntur alij, qui minori velint pretio laborare. Item quando labor eius, qui eum pretio redimit, non erat talis futurus, qualis eius, qui ex argenteo octi-regali conducitur; hi enim robusti & experti sunt, & vno die plus emolumentum præstant, quam alij duobus, adolescentuli, & inerti; non est simile pretium exigendum. Vnde cum Caciquij pro aliquibus personaliter non comparantibus, qui esse plures solent, pretium redemptionis offerant, non debent secundum numerum æstimari æqualiter, quia in illis multi sunt viribus inæquales, vt non possint conductitijs exæquare. Quæ quidem nimis delicata aliqui reputabunt, qui ad maiora non hærent: sed iustitia delicata res est, cum omnem profliget iniuriam, æqualitatem inducat. Et in hoc quidem non leue aliquod detrimentum vertitur, sed sanè ingentia, dum de iniurijs pusillorum agitur, & grandi pro redemptione labores pretio disceptatur.

CAPVT VII.

Contractus alius Indis & Hispanis Metallariis vsitatus.

Frustra argenti ab Indis metallarijs subrepta au liceat emere publicè expofita, iuxta praxim quorundam.

73 Solent Indi in fodinis argenteis laborantes, cum diues est vena, frustra quadam metalli cum terrâ permixti seligere, & sibi occultè referuare. Quæ autem occultè sustulerunt, publicè vendenda committunt, nisi fortè etiam per se ipsos vendant: quæ quidem Metallarij emunt vt possunt, sicut & Indi vt possunt, vendunt, & numquam magno pretio; quia non sunt rerum istarum delicati æstimatores. Circa quem contractationis modum iam pridem iteratæ & feruæ sunt habitæ consultationes, quia res consideratione dignissima videbatur. Vt enim non liceret, communia, & certâ fundamenta succurrebant, scilicet portiones illas metallicas esse furtiuas, & ita non emptibiles: res enim furtiua vendi nequit, cum debeat domino

Pars negans fundamenta.

restitui, & ita neque emi. Item quia per talem venditionem non transfertur dominium, quod est apud dominum rei furtiua, & ita venditio est nulla. Præterea: ementes fiunt participes criminis venditorum, quia venditio stare sine emptione nequit. Quo pacto etiam illorum peccata fouentur, quia si non essent emptores, non essent qui vt venderent furarentur. In casu item præsentis maximum videbatur inconueniens; quia Indi recentis fidei videntes sua furta emi, & ita non reprobari, existimare poterant licitum esse furari. Quid enim furari non liceat, si licet argentum? Et argui quidem hoc dilemmate potest. Aut Indi peccant, aut non peccant in huiusmodi subreptione: si primum, eorum debet peccatum impediri; si secundum, debent corrigi, & impediendo contractationem dictam efficaciter edoceri. Et vt denus iustificari posse subreptionem ex eo quod Indi existiment hoc pacto suum laborem compensari, cui merces est satis exigua constituta: id certè locum non habet in Indis conductitijs, quibus stipendium proportionatum tribuitur, & isti vt potè expertiores talia furta frequentius solent committere: & ita cum eorum furta cum alijs in mercatu concurrant, non debet generaliter eorum contractatio tolerari: & multo minus frequentari. Deinde ad huiusmodi contractum permittendum nulla esse videtur ratio momenti considerabilis; quia neque bono publico utilis est, nec Regi, & facile potest prohiberi.

74 Nihilominus suos habuit contractus iste defensores, vnde & auctoritate publica toleratus, pro quo istæ esse rationes potuerunt.

Pro affirmante rationes.

Prima: etsi prohibeatur, Indos ab huiusmodi subreptionibus non destituros, & vendituros occultè, esse autem utilius, publicè talia furta vendantur, ne scilicet argenti copia extra Mineralia, in quibus sunt furta communia, deferantur.

Secunda: etsi Indi furando peccent, à dominis tamen Minerarum debita ista remitti, dummodo publicè vendantur; sic enim facile recuperare oblata possunt, vel etiam vt Indi promptiores hac indulgentiâ in labore sint.

Tertia: quia multoties Indi in hac subreptione non peccant, putant enim sibi licere aliquid referuare, quod satis exiguum est comparatione eorum, quæ alijs suo labore comportant. Sicut non peccat vindemiator, qui racemum comedit, aut poma colligens, si aliquorum comestione laborem alleuiet collectionis, & quidem labor effossionis adeo est magnus, & horrore plenus, vt non sit mirum putare Indos ista sibi leuamenta licere.

75 Quarta: quia etiam si peccare contingat, id ex erroneâ conscientia descendit, neque oportet eos circa hoc plenius instruere, ne ad maiora audaciam sumant: vnde maius peccatum minoris permissione cauetur. Si enim manifesta quandoque peccata ex tali sine tolerari possunt, cur non etiam illa, quæ peccata reipla non sunt, nisi quatenus ex erroneâ conscientia perpetrantur. Sic frequenter cum serui in Confessione de furtis se accusant Dominis factis, Confessarij non dicunt apertè in illis non peccare, etiam si reuera non peccent, quia domini illis necessaria non tribuunt, ne, si illis ea aperiat via, ad inconcessa pertent.

pertentent, cum difficile fit intra lineam se iustitiae continere.

76 Quinta: nam peccatum tale in Indis non constat esse mortale: quia licet futuri praedicta ut malum quid apprehendunt; non tamen ordinariè in rebus talibus malitiam lethalem aduertunt, sed quod diffonum rationi: ut norunt ij, qui eum eidem agunt & eorum indoles non diu & soleret exculta facile persuadet. Quando autem quis eo modo operatur, non peccat mortaliter, iuxta valde probabilem opinionem, pro qua Doctores adducit Diana Parte 5. Traſat. 5. Resolut. 31. licet P. Torres in Selectis pag. 152. vocet improbabilem. Quando autem peccatum veniale est aliquid, facile occurrere ratio conuenientiae potest; ut licitus possit esse contractus.

Facere quod ut malum iustitiam apprehenditur, non esse mortale.

77 Sexta: quia quaecumque peccatum in furtis talibus accidat, qui emit non cooperatur, dum ignorat an quod hic & nunc venditur, ita furtiuum fit, ut qui vendit nequeat transferre dominium, & actu peccet vendendo. Indis enim multae iniuriae sunt, pro quibus facere competitionem possunt: ad laborandum enim supra vires vrgentur saepius, laboris spatia protrahuntur, & merces generaliter est tenuis. Pro quo est doctrina P. Thomae Sancij Tomo 1. Consiliorum, Cap. 7. Dub. 3. num. 4. de magistris sartoribus fragmenta vendentibus. Et licet conductitiis maior solui soleat, quia tamen ij pauciores sunt, non est iuxta illos iudicandum, sed iuxta alios, quorum est potius commoditas attendenda, sicut in aliis contingit: sic enim multa religionis opera publice fiunt pro fidelium pietate fouenda, cum tamen certum sit aliquos ex illis ad flagitia occasionem sumere, & in ciuili gubernatione ludi publici proponuntur pro communi solatio, quibus abutuntur plures, quorum non habetur ratio, ne communitas debitae sibi recreatione fraudetur. Et in eo genere, de quo loquimur, est notanda sententia P. Sancij loco nuper adducto, numer. 5. de vendentibus fragmenta serica, in quo maior pars iuste vendentium attenditur, & ita emi possunt.

Fragmenta serica ut quae emi.

78 Septima: quia ea, quae furto ablata sunt, possunt multoties emi, quando non est spes dominum ea recuperaturum. Pro quo videri potest P. Lessius Lib. 2. Cap. 21. Dub. 8. Dicto 3. & P. Molina Disput. 118. §. illud poltremo. Quod praesertim accidit quando publice venditur. Vbi dici nequit cooperationem esse ad peccatum alterius, quia, ut citati, & alij idem tenentes explicant, ex eo quod quis non emat, non euitatur vendentis peccatum; erunt enim alij plures emptores. Quae ratio licet difficilis videatur aliquibus, est tamen satis probabilis, & hoc sufficit ad negotium praesens, in quo eadem est ratio, non scilicet inueniendi domini eius, quod venditur.

79 Tandem: quia Minerarij scientes furta haec sibi fieri, possent Indis dicere ut sibi redderent, & se illis aliquid donaturos. In quo quidem non peccarent: tum quia suam redimerent vexationem; tum quia absolute non suaderent peccatum, sed peccati minorationem: dum enim domino reddunt praedicta, etsi sub praefato onere, minus peccatum committitur, quam si alij venderentur. Ex quo fit emere etiam posse quan-

Furto ablata quando emi possunt.

do publice venduntur, sic enim minus peccatum Indi committunt, quam si venderent aliò exportanda, ex quo ad dominos peruenire non possent quod tamen in publicae venditione contingere valet; quia licet incertum sit quid in particulari ad singulos pertineat: dum tamen vnus hoc, & alter illud emunt, si non suum, saltem aequiualens tandem assequuntur.

80 Iuxta haec (quae quidem apud nullum pro vtraque parte expensa deprehendi) dicendum forsitan aliquibus visum fuit sine conscientiae scrupulo posse contractionem talem non solum permitti, sed etiam ex parte eminentium frequentari: sed contraria & communis sententia deserenda non est, utpote efficacissimis fundamentis fulcita.

Resolutio quaestio.

CAPVT VIII.

An Mercatores Indici possint merces vltamarinas pro libitu vendere, vel pretium illis valeat per publicam potestatem imponi.

81 Quando merces abundant, vix vlla serupulo ratio subest, tunc enim omnia moderatè venduntur, quod sibi vtilius reputant Mercatores: si enim generaliter pretium augetur, emptores essent rariores, & pauciores essent contenti, ut videmus temporibus accidere caritatis: sic autem merces deteriorarentur, & multi in iis asseruandis sumptus fierent, ac frigeret contractatio. Vnde experientia ostendit moderatum pretium esse commodius, & eo pacto plus Mercatores diuitari. Est autem difficultas quando abundantia cessat classium retardatione, qualis diebus proximis, in quibus rerum pretia nimis quantum excreuerunt, & Magistratus nihil pro communi vtilitate molliunt, existimantes fortè id amplius expedire: ut Mercatores scilicet lucris competentibus non fraudentur, ex quorum opulentià Regiorum iurium copia dependet, communibus necessitatibus occurratur, pia opera confoventur. Sed certè oportet discutiamus: possunt enim in illis multa iustitiae non conformia deprehendi.

Quid de presentia statu, & Mercatorum syle.

82 Pro quibus statuendum in primis id quod Doctorum consensus firmat, pretium rerum aliud esse vulgare, seu naturale; aliud legitimum; illud autem non pro cuiusque libitu debere constitui; aliàs naturale & vulgare non esset; sed tot essent pretia, quot capita. Debet ergo illius iustitia ex prudentium iudicio desumi, omnibus quae pro temporum varietate occurrere possunt, expensis. Pro quo videri possunt P. Molina Disput. 348. P. Lessius Lib. 2. Cap. 15. Dub. 2. & 3. Trullench Lib. 7. Cap. 20. Dub. 1. Nauarra Lib. 3. cap. 2. Couarruuias Lib. 2. variarum, cap. 3. num. 1. & 4. qui plures adducunt, & multo plures P. Onate Disput. 63. num. 59. Erit autem prudens tunc iudicium, quando attento pretio, quo Mercator emit, moderatum ei lucrum relinquatur. De qua moderatione cum non ita in particulari Doctores agant, illud pro assignatione illius videtur deseruire, quod apud Mercatores de more habetur circa lucrum cessans, quod ordinariè

Peculiaris observatio circa illud.

nariè ad septem aut octo pertingit, & ita cum pecunia mutuo traditur cum onere cessantis lucri, iuxta eam summam solet computari, quod dicitur dari ad damnù. Est ergo moderatum lucrum simile, cum per contractus acquiritur in ordinaria contractione. Solent autem aliquando tales circumstantiae concurrere, ut lucrum cessans multo amplius aestimetur. Numquam tamen adeo excedit, ut quinquaginta pro centum tribuantur, & multo minus, centum pro centum. Tale ergo lucrum vltra moderationem est in extraordinaria etiam contractione; si certis in hac materia principiis velimus attendere, & non Mercatorum cupiditati blandiri.

Ad Magistratum spectare pretia rebus imponere ad vsum speculantibus frequentiorum.

83 Quia ergo cupiditas malus esse consiliarius solet, circa hoc debet Magistratum prouidentia vigilare. Adhibendum ergo eorum Mercatorum consilium, qui & periti, & Dei sint timore conspicui; multi enim tales inueniuntur. Est enim certum ad Magistratus spectare, rerum pretia statuere, non solum quae ad victum pertinent, sed etiam aliarum, quae ad ordinarium vsum conferunt; quia omnium eadem est ratio: & sicut in agricolis potest frugum pretium augere cupiditas, ita & in Mercatoribus, in quibus maior esse illa solet, ut merito de ipsa Cassiodori sit illud vsurpandum: In immensum iactata rapitur, si iustitia ponderibus non prematur. lib. 4. variar.

Cupiditas fructuanda Mercatorum.

39. Pondere ergo iustitiae pretia rerum sunt omnibus attentis statuenda; circa merces omnes ad necessitates hominum conducentes. Vnde Auctores generaliter loquuntur de mercibus, ut videri potest ex multis, quos adducit Couarruuias Lib. 3. Var. Cap. 14. n. 3. Videatur etiam P. Molina Disput. 364. & praesertim vers. Dubium est. Vbi in ordine ad pretij taxationem frumentum, & coriù pro calceis iungit. Card. Lugo Disput. 26. Sect. 4. qui n. 49. adducit Doctores asserentes valde conueniens esse ut pretia rerum taxentur, quae ad vitam hominum magis necessariae sunt, & ne Mercatorum arbitrio relinquuntur. Mercatoribus ergo pondera iustitiae praecipue imponenda sunt. Et licet sint, qui apud eundem Cardinalem censent non expedire pretia rebus imponere, quia tempore abundantiae non est opus illis, & necessitatis tempore non seruantur; fatentur tamen potestatem Magistratum ad talem pretij impositionem extendi, & obligare quando rationalis est attentis circumstantiis; neque ad sola victualia coarctari, ut videri potest apud P. Rebellum secunda parte, lib. 9. quaest. 2. num. 4. & 5. qui non negat absolute conuenientiam taxationis pretij, ut illi adscribit citatus Auctor, sed quatenus per accidens solet vitio hominum inutilis reddi, neque alia est mens Nauarri pariter citati in Manuali Cap. 23. num. 88. vnde positio nostra communis omnium Scriptorum est calculo comprobata; pro qua etiam potest consuli P. Thomas Sancius Tomo 1. Consilior. lib. 1. cap. 7. dub. 4. n. 11. vbi potestatem taxandi ad omnia se extendere ait, sed praesertim ad ea, quae vitae necessaria sunt. Pro quo & P. Onate Disput. 65. Sect. 2.

De vltima Maribus mercibus eandem esse rationem.

84 Et haec quidem communis, & inconcussa doctrina ad eas etiam merces pertinet, quae vltamarinae sunt; nam in illis sicut pretium esse vulgare potest, ita & legitimum. Attentis enim navigationis laboribus, periculis, & expensis, Theſauri Indici. Tom. 1.

constat illas communem aestimationem non excedere, & iuxta illam prudentium iudicio posse commutari, vnde & per publicam potestatem eorum pretium definiti. Omnia praedicta aestimationis motiua augent quidem aestimationem; sed in illa sui sunt certi fines. Quemadmodum in iis, quae è longinquis regionibus per terram adducuntur certa aestimatio est, & non immensa. Non est autem alia ratio eorum, quae per mare transportantur; quod quidem minoribus sumptibus constare solet, & etiam periculis; cum manifestum sit id quod aliàs inquit Apostolus 2. Cor. 11. v. 26. In itineribus saepe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, &c. & Auctores quidem de pretio loquendo exceptionem vltamarinarum mercium nullam faciunt, sed de illis generaliter pronuntiant; cum constet innumera esse, quae per mare transeuntur. Et nauigatio quidem adeo facilis reddita est ad ordinaria commercia, ut sine horrore villo suscipiatur. Nec solum generali illas locutione comprehendunt, sed in particulari de illis agunt; & videri potest apud P. Molinam Disput. 348. in principio; & in fine. vers. Quando de nouo, vbi agit de pretio ligni Brasiliici, & de iis, quae ex India asportantur, & quomodo taxandum sit. Scotus item, Maior, Couarruuias, Medina, & Conradus apud eundem ibidem, §. Ex his de Mercatoribus agunt, qui infortunia naufragiorum patiuntur. Sicut & Bonacina Disput. 3. de Contractibus, Quaest. 2. puncto 4. n. 29. & quomodo pretium ex eo augeri, aut non augeri queat: & negantium sententiam amplectitur P. Lessius Cap. 21. numer. 29. & Cardinalis Lugo num. 41. non ergo potest circa hoc esse dubitatio, quibus praedictis

Affertio 2. In Indijs Mercatores pro libitu vendere non posse.

85 Dico primo. In Indijs non possunt Mercatores pro libitu vendere, sed debent pretij rationem habere, quae generaliter assignatur; non quidem iuxta ipsorum Mercatorum commune iudicium, quod cupiditas elicit, sed iuxta prudentem considerationem; de qua dictum. Iuxta haec ergo iniquae venditiones sunt, in quibus non solum centum pro centum, sed & bis centum, & ter, ac quater lucrantur, ut modo videmus, quando vna ceræ libra vltra sex octidregales venditur, vno vendi solita cum non exiguo lucro, nullis circa hoc genus notis factis expensis, sed raritate aliqua inducta ob Classium retardationem. Et ad hunc ferè modum in aliis accidit. Quod ex dictis redditur manifestum, & praeterea ex eo quod ea quae ex Indijs in Europam asportantur moderatum pretium habent, ut nuper dicebamus, & argentum, arque aurum Indicum more aliorum similium metallorum aestimatur: ergo & è conuerso in iis, quae ex Europa aduehuntur idem est profusus asserendum.

Affertio 2. Pretium rebus omnibus non esse à publica potestate taxandum.

86 Dico secundò. Non expedit ut omnibus mercibus pretium legitimum imponatur: sic P. Molina Disput. 364. vers. Dubium est Cardinalis Lugo Disput. 26. num. 50. & alij citati num. 83. Ratio est: quia taxatio pretij in tanta mercium diuersitate esset valde difficilis. Tum etiam, quia Doctores agentes de conuenientia taxationis pretij, dicunt eam tunc contingere cum circa ea versatur, quae ad vsum hominum sunt necessaria: atqui quamplurimae sunt merces,